



Γέννημα χεριών: Νέο Κέντρο Αγγειοπλαστικής Σίφνου

Θεόφιλος Παπαγεωργίου, Μαρία Μπούρα - 11/03/2024

Διπλωματική Εργασία

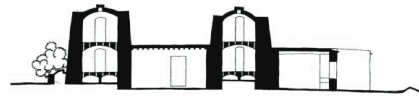
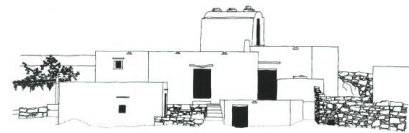
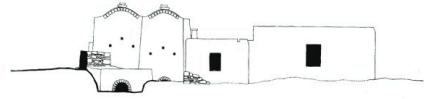
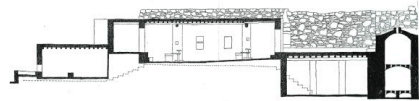
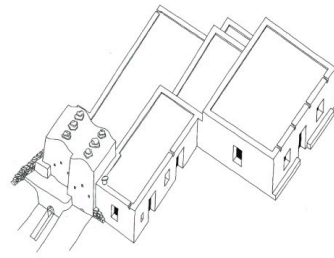
Φοιτητές: Θεόφιλος Παπαγεωργίου, Μαρία Μπούρα

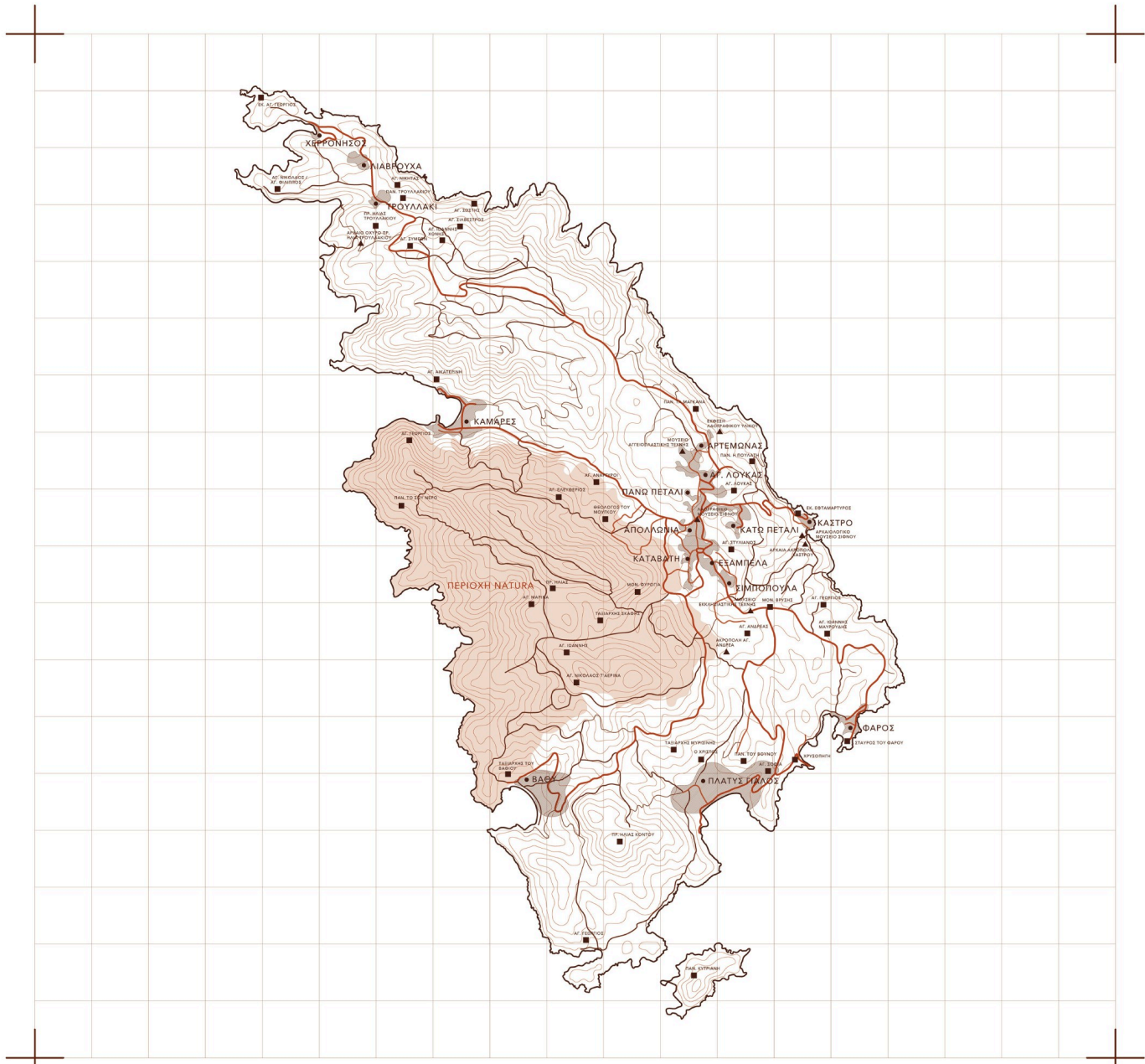
Ημερομηνία: Σεπτέμβριος 2023

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Σοφία Τσιράκη

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο - Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Η ανεύρεση του αντικείμενου της εργασίας μας βασίστηκε στην παραδοσιακή αγγειοπλαστική τέχνη της Σίφνου. Οι βιωματικές μας εμπειρίες και η ουσιαστική σύνδεσή μας με το νησί, σε συνδυασμό με την πρόσφατη ένταξη της σιφναϊκής κεραμικής στον κατάλογο της άυλης πολιτικής κληρονομιάς της Unesco, έδωσαν την αφορμή διατύπωσης ενός σεναρίου ενός κέντρου - σχολής αγγειοπλαστικής, που θα αναδεικνύει τη μοναδική αυτή τέχνη με σύγχρονα δεδομένα. Σήμερα στη Σίφνο διατηρούνται ενεργά 19 αγγειοπλαστεία, διάσπαρτα σε όλο το νησί. Τα παλαιότερα κελύφη, εγκαταλελειμμένα ή μη, εντοπίζονται στο μέσο του νησιού.





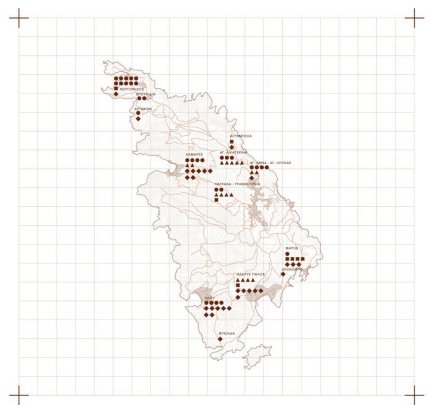
ΓΕΝΙΚΟ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΙΦΝΟΥ
ΚΑΙΜΑΚΑ 1 : 40.000 | Ύψομετρικές ανά 40 μέτρα

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΑΡΤΗΡΙΕΣ
- ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΑΡΤΗΡΙΕΣ
- ΧΩΜΑΤΟΔΡΟΜΟΙ
- ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝΤΕΣ ΧΩΜΑΤΟΔΡΟΜΟΙ
- ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ / ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ
- ▲ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ
- ΚΑΤΟΙΚΗΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ
- ΠΕΡΙΟΧΗ ΝΑΤΥΡΑ 2000



ΥΠΟΜΝΗΜΑ
 ΚΑΤΟΙΚΗΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ
■ ΟΣΙΟΙ ΕΣΤΙΟΙ
● ΕΝΕΡΓΙΑ ΑΠΟΠΡΟΣΩΠΕΥΜΕΝΑ
● ΕΝΕΡΓΙΑ ΑΠΟΠΡΟΣΩΠΕΥΜΕΝΑ ΜΗ ΑΔΕΙΟΥΧΕΝΤΕΣ ΚΡΗΝΕΣ
○ ΕΝΤΕΛΕΣ ΕΚΑΤΕΡΑΦΑΝΕΡΑ ΑΠΟΠΡΟΣΩΠΕΥΜΕΝΑ
○ ΕΠΙΣΤΡΟΦΟΔΟΜΗΜΕΝΑ ΑΠΟΠΡΟΣΩΠΕΥΜΕΝΑ



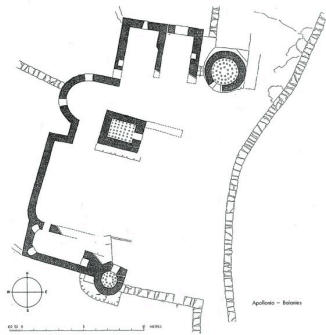
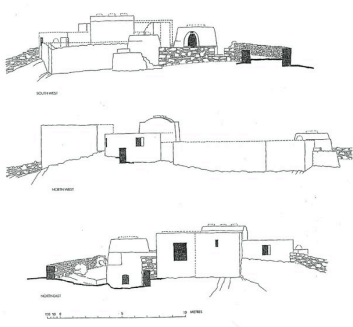
ΥΠΟΜΝΗΜΑ
 ΚΑΤΟΙΚΗΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ
 ΟΣΙΟΙ ΕΣΤΙΟΙ
● ΤΥΠΟΣ Α
● ΤΥΠΟΣ Β
● ΤΥΠΟΣ Γ
● ΤΥΠΟΣ Δ



ΥΠΟΜΝΗΜΑ
 ΚΑΤΟΙΚΗΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ
■ ΟΣΙΟΙ ΕΣΤΙΟΙ
● ΣΤΡΩΤΟΙΣ ΚΑΛΗΝΕΣ
● ΠΥΡΡΑΧΕΙΟ ΚΑΛΗΝΕΣ
● ΑΓΙΟΣ ΚΑΛΗΝΕΣ

Η επιλογή της θέσης της περιοχής μελέτης εντοπίζεται κοντά στον κεντρικό οικισμό του νησιού, την Απολλώνια, η οποία διατρέχεται από τους κεντρικούς οδικούς άξονες και είναι εύκολα προσβάσιμη απ' όλα

τα σημεία του νησιού. Στην κορυφή ενός λόφου βρίσκονται τα ερείπια ενός παραδοσιακού αγγειοπλαστείου του 20ού αιώνα, που αποτέλεσαν αφορμή για τον σχεδιασμό. Τα μοναδικά στοιχεία του ερειπίου, που παραμένουν αναγνωρίσιμα ακόμα και σήμερα, είναι τα πέτρινα καμίνια στα οποία κάποτε ψήνονταν τα κεραμικά.



ΤΟ ΕΙΣΟΔΟΣ



ΤΟ ΜΟΝΟΤΑΤΙ / Η ΣΕΦΟΔΑΚΙΑ



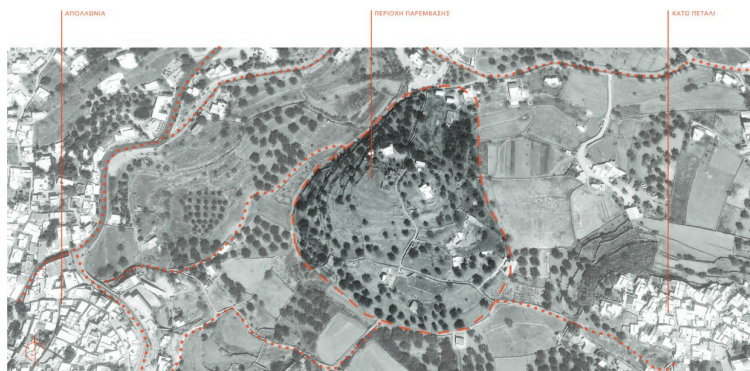
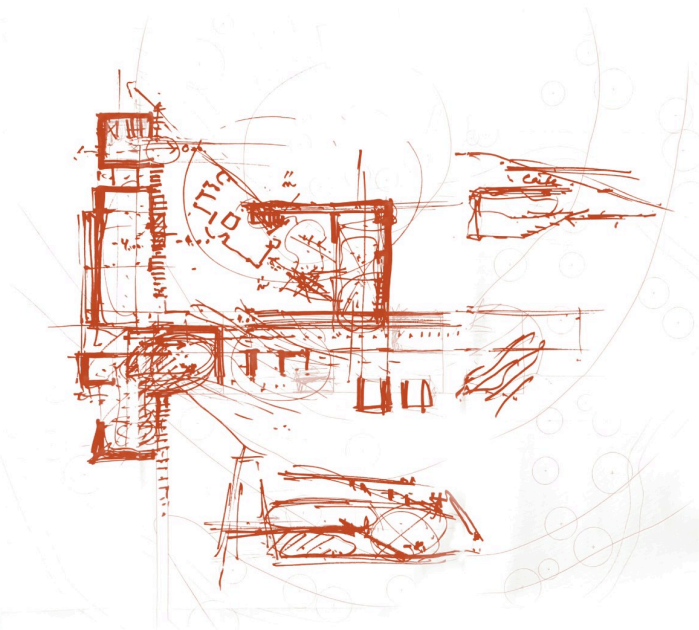
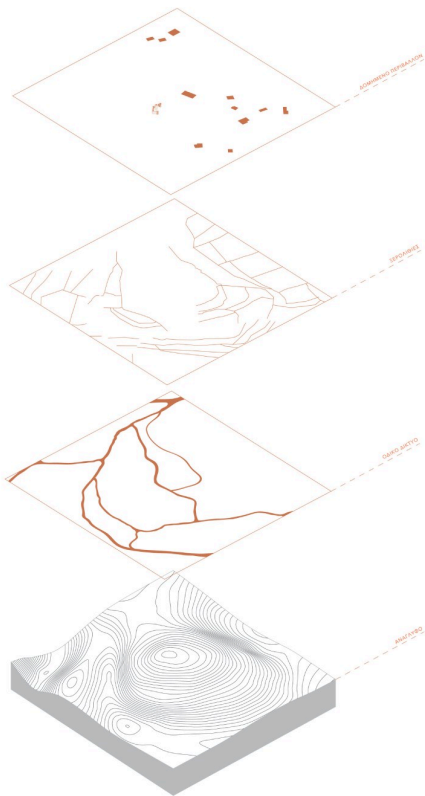
Ο ΤΥΦΟΣ



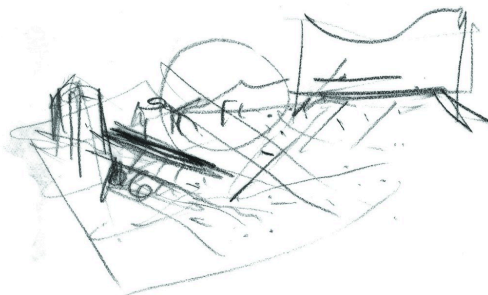
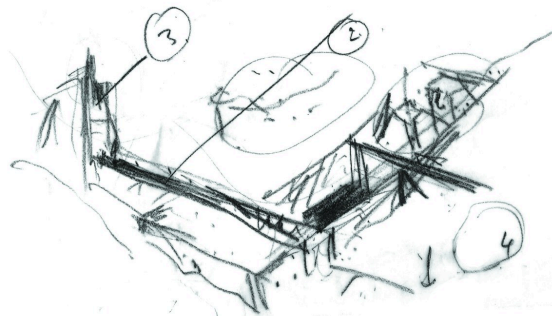
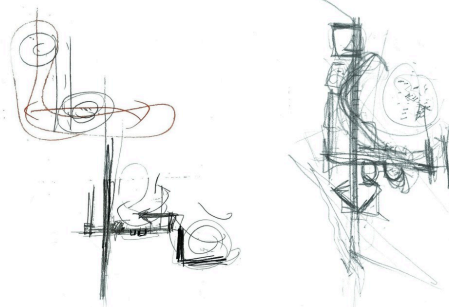
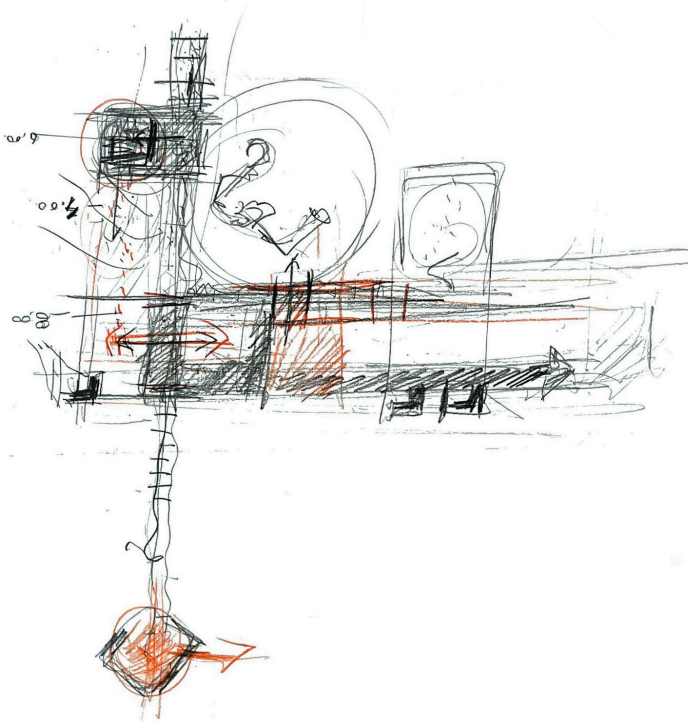
ΤΟ ΑΓΓΙΟ



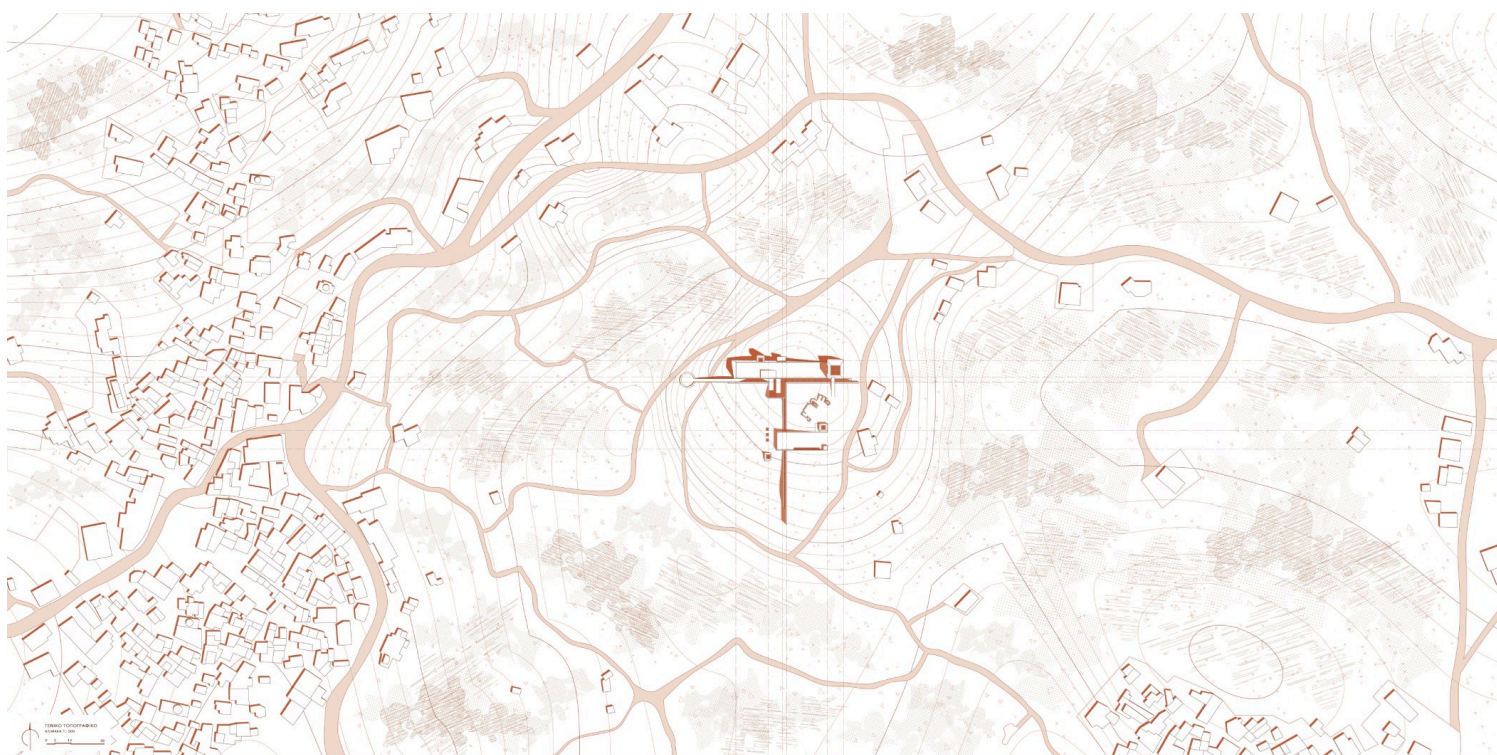
ΤΟ ΚΑΜΙΝΙ



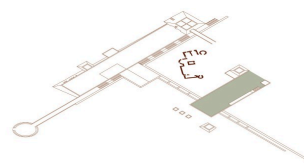
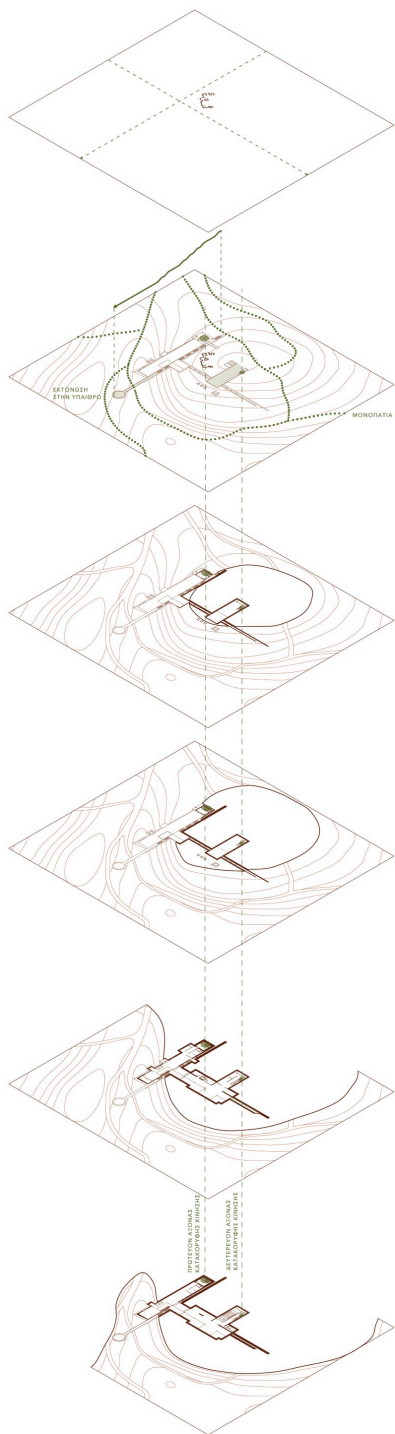
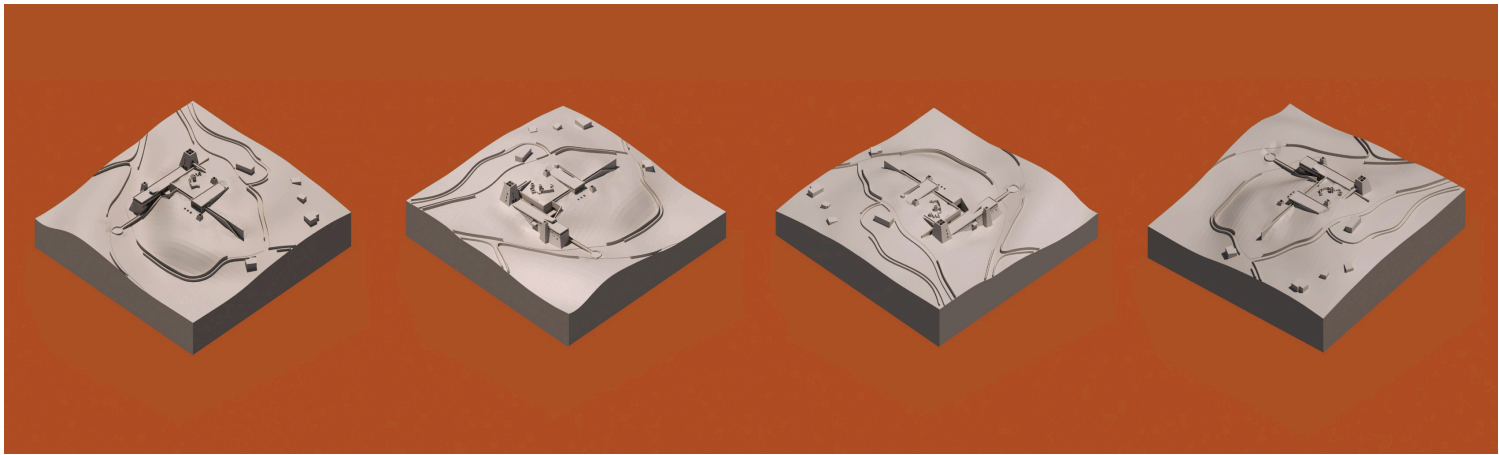
Εστιάζοντας στα δεδομένα του επιλεγμένου πεδίου γης, γεννιάται η ανάγκη τόσο για μια γλυπτική αντιμετώπιση του νέου κτιρίου και του εδάφους γύρω από αυτό, όσο και για τη δημιουργία μιας άρρηκτης μεταξύ τους σχέσης. Δεδομένης της χρήσης του νέου κέντρου και της ύπαρξης του ερειπίου του αγγειοπλαστείου, δε θα μπορούσε να παραλειφθεί η άμεση σύνδεση μεταξύ τους.



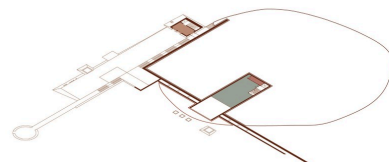
Η κεντρική ιδέα της σύνθεσης ορίζεται από τα φυσικά και ανθρωπογενή δεδομένα του τόπου, και μεταφράζεται ως μια χειρονομία που έρχεται να τονίσει τη χθόνια σχέση του συνόλου με το ανάγλυφο. Η σχέση του κτιρίου με το χώμα είναι ζωτικής σημασίας για τη σύνθεση, όπως και η σχέση του αγγειοπλάστη με τον πηλό. Η σύνθεση αναπτύσσεται πάνω σε δύο κάθετες μεταξύ τους βασικές χαράξεις-σχισμές στο έδαφος, οι οποίες λειτουργούν ως νέα μονοπάτια, παραλαμβάνοντας και συνδέοντας τις υπάρχουσες περιπατητικές διαδρομές. Οι χαράξεις λειτουργούν και ως ισχυρά όρια - ξερολιθιές, οι οποίες περιβάλλουν και τονίζουν το αποτύπωμα του ερειπίου στο έδαφος.



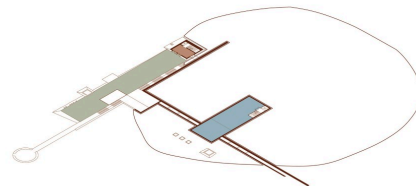
Συνθετικά εργαλεία αποτελούν το σκάμμα στον λόφο, ο πέτρινος αναλημματικός τοίχος - "ξερολιθιά", ο κάναβος, ο πύργος - είσοδος, οι σημειακοί όγκοι - καμίνια και οι αυλές - φυτεμένα δώματα.



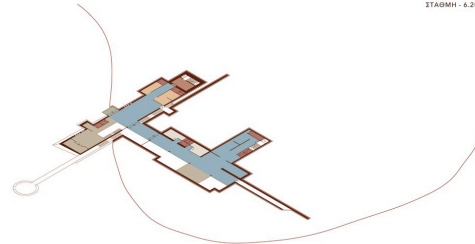
ΣΤΑΘΜΗ 10.00



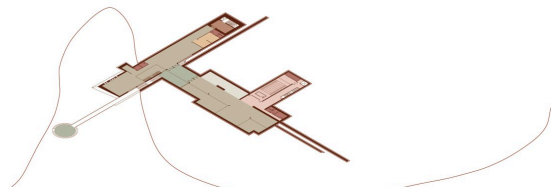
ΣΤΑΘΜΗ - 3.50



ΣΤΑΘΜΗ - 6.20



ΣΤΑΘΜΗ - 7.20



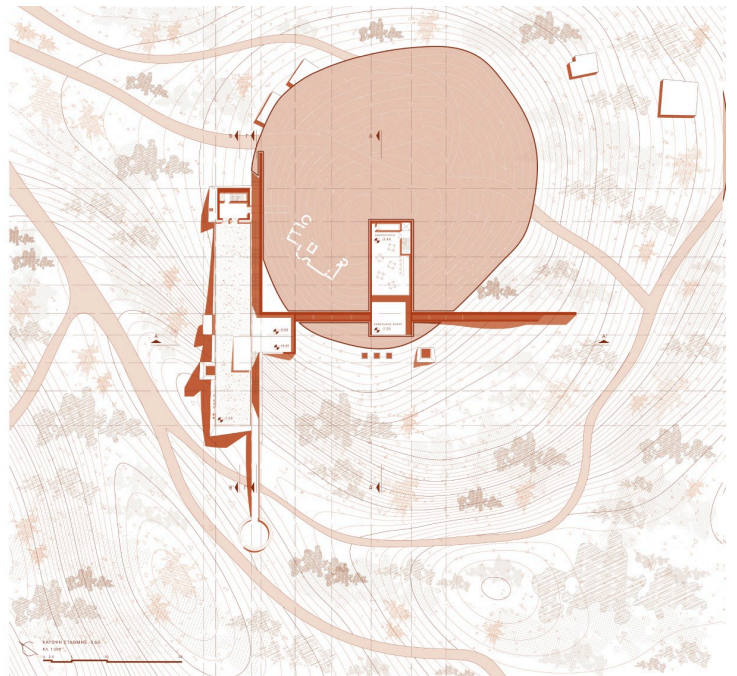
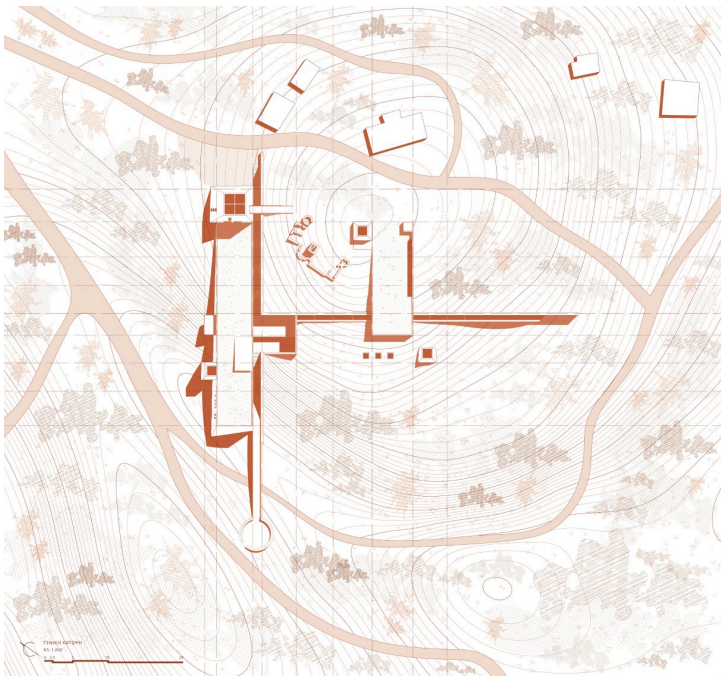
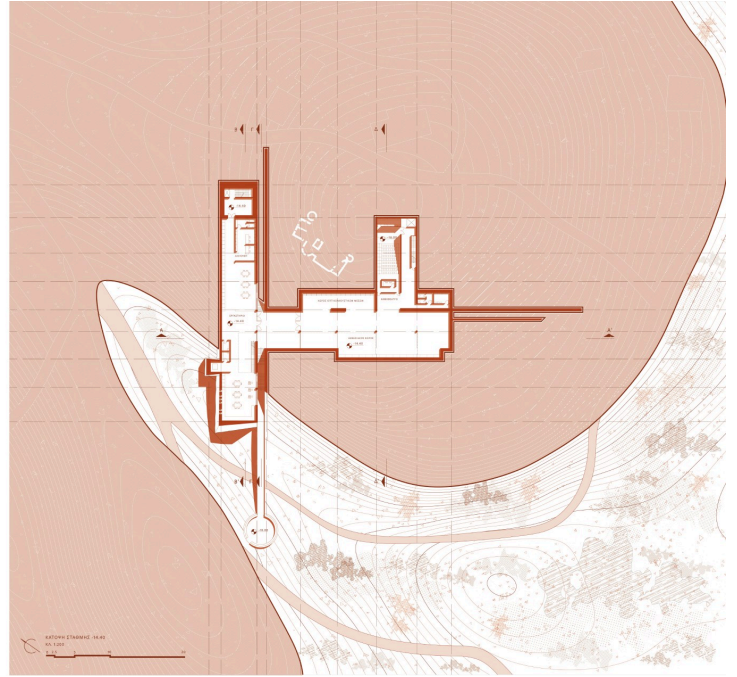
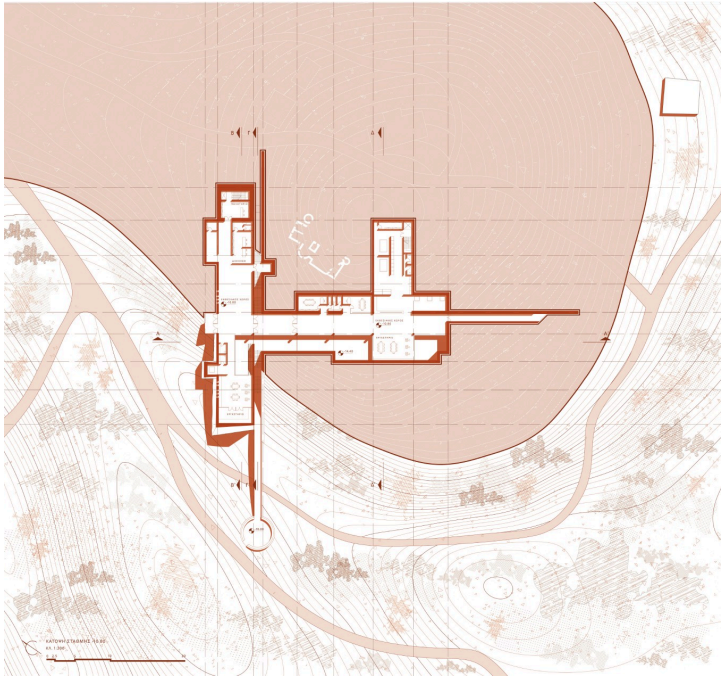
ΣΤΑΘΜΗ - 10.80

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ (ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΤΕΤΡΑΓΩΝΙΚΑ 3200 τ.μ)
ΥΠΟΜΗΜΑ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΚΕΡΑΜΙΚΗΣ (1000 τ.μ)	ΓΡΑΦΕΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (110 τ.μ)	ΧΩΡΟΣ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΥ (284 τ.μ)
ΧΩΡΟΣ ΕΚΘΕΣΗΣ (118 τ.μ)	ΧΩΡΟΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ / ΠΩΛΗΤΗΡΙΟΥ (100 τ.μ)	ΧΩΡΟΣ ΑΝΑΡΧΙΤΗΡΙΟΥ (205 τ.μ)
ΑΡΧΕΙΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΑΛΙΑΣ / ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ (174 τ.μ)	ΥΠΟΒΡΥΧΙΟΙ ΧΩΡΟΙ (174 τ.μ)	ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ / WC (288 τ.μ)

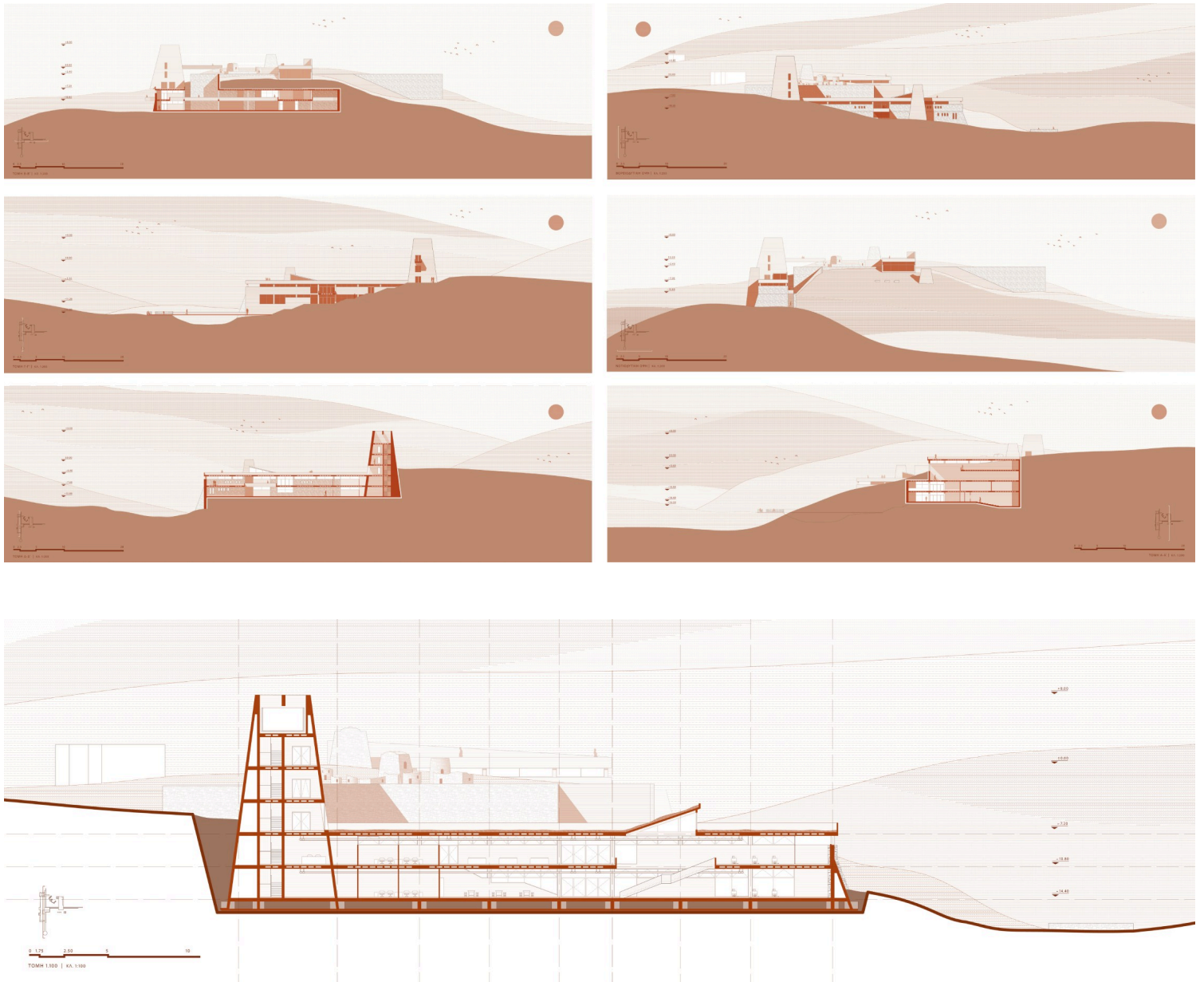
Οι κτιριακοί όγκοι προκύπτουν από τον κάναβο που ορίζουν οι δύο βασικές χαράξεις και κλιμακώνονται σύμφωνα με το ανάγλυφο του λόφου, με τον χαμηλότερο από αυτούς να είναι τελείως υπόσκαφος. Οι όγκοι αναπτύσσονται γύρω από το ερείπιο και σε χαμηλότερη στάθμη από αυτό, με μοναδική εξαίρεση τον βασικό πύργο - “καμίνι” που σηματοδοτεί την είσοδο στο σύνολο. Σημειακά ξεπροβάλλουν από το έδαφος όγκοι με τη μορφή καμινιών, που συνομιλούν με τα καμίνια του παραδοσιακού αγγειοπλαστείου. Η σύνθεση στρέφεται προς τον κεντρικό οικισμό της Απολλωνιάς.

Τα στοιχεία αυτά συνδυάζονται σε ένα ενοποιημένο με το έδαφος σύστημα, περιβάλλοντας το ερείπιο ως βασικό μέλος της σύνθεσης.

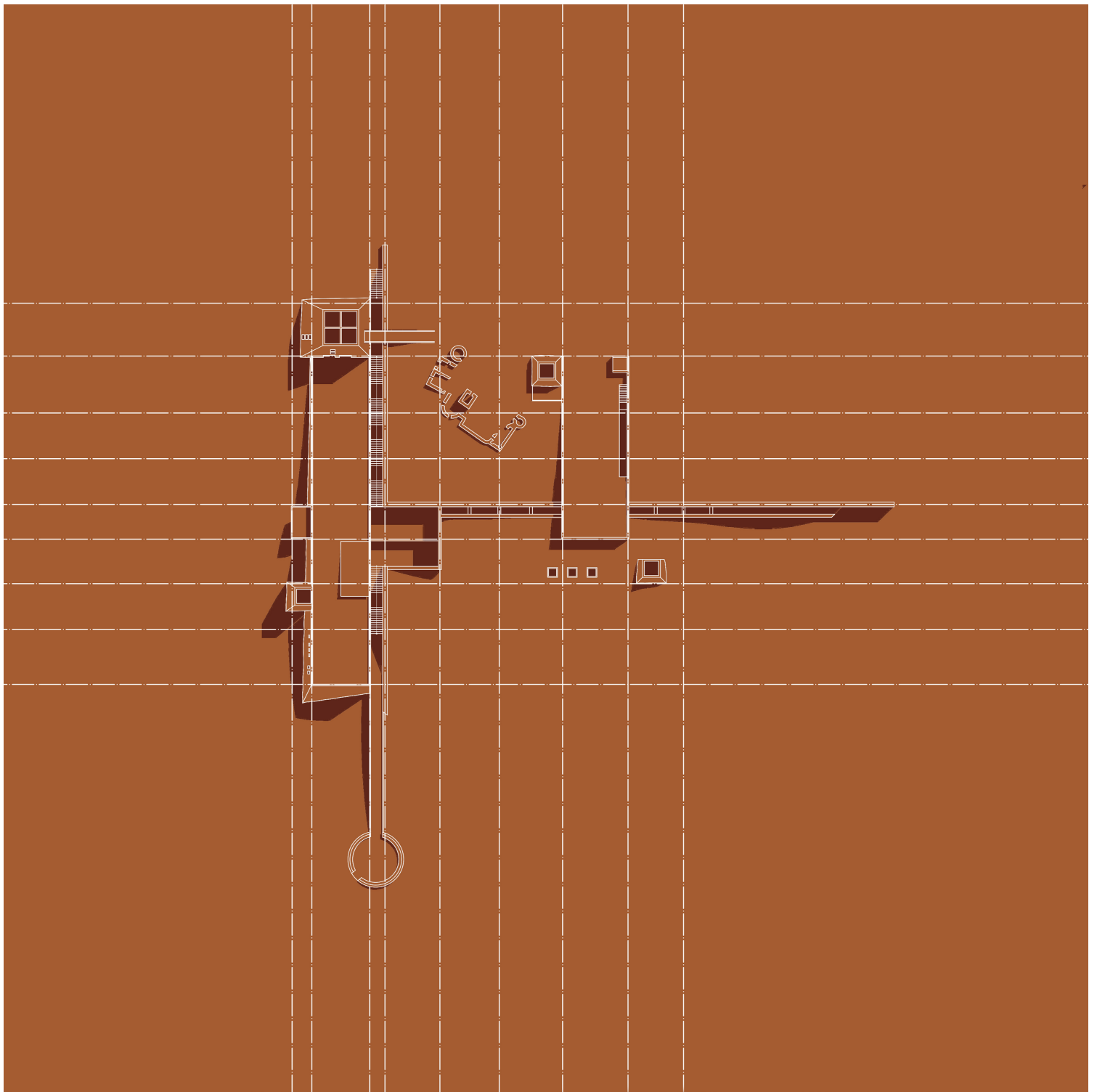


Οι κινήσεις μελετήθηκαν με τέτοιον τρόπο, ώστε να διαπλέκεται το εσωτερικό με το εξωτερικό και να βρίσκεται άμεση εκτόνωση στην ύπαιθρο από όλα τα επίπεδα, καθώς συγκεκριμένες δραστηριότητες μιας αγγειοπλαστικής σχολής απαιτούν την άμεση επαφή με την ύπαιθρο. Τα φυτεμένα δώματα λειτουργούν ως επεκτάσεις της υπαίθρου πάνω στη σύνθεση. Τα στοιχεία με τη μορφή καμινιών λειτουργούν ως τα χαρακτηριστικά στοιχεία του κέντρου κεραμικής, θυμίζοντας τα παραδοσιακά καμίνια των αγγειοπλαστείων. Οι βασικές θεάσεις του συνόλου είναι δύο: μία εξώστροφη προς τον οικισμό της Απολλωνιάς και μια εσωστροφη προς το ερείπιο, το οποίο με αυτόν τον τρόπο μετατρέπεται σε έκθεμα για την ιστορία της

αγγειοπλαστικής.



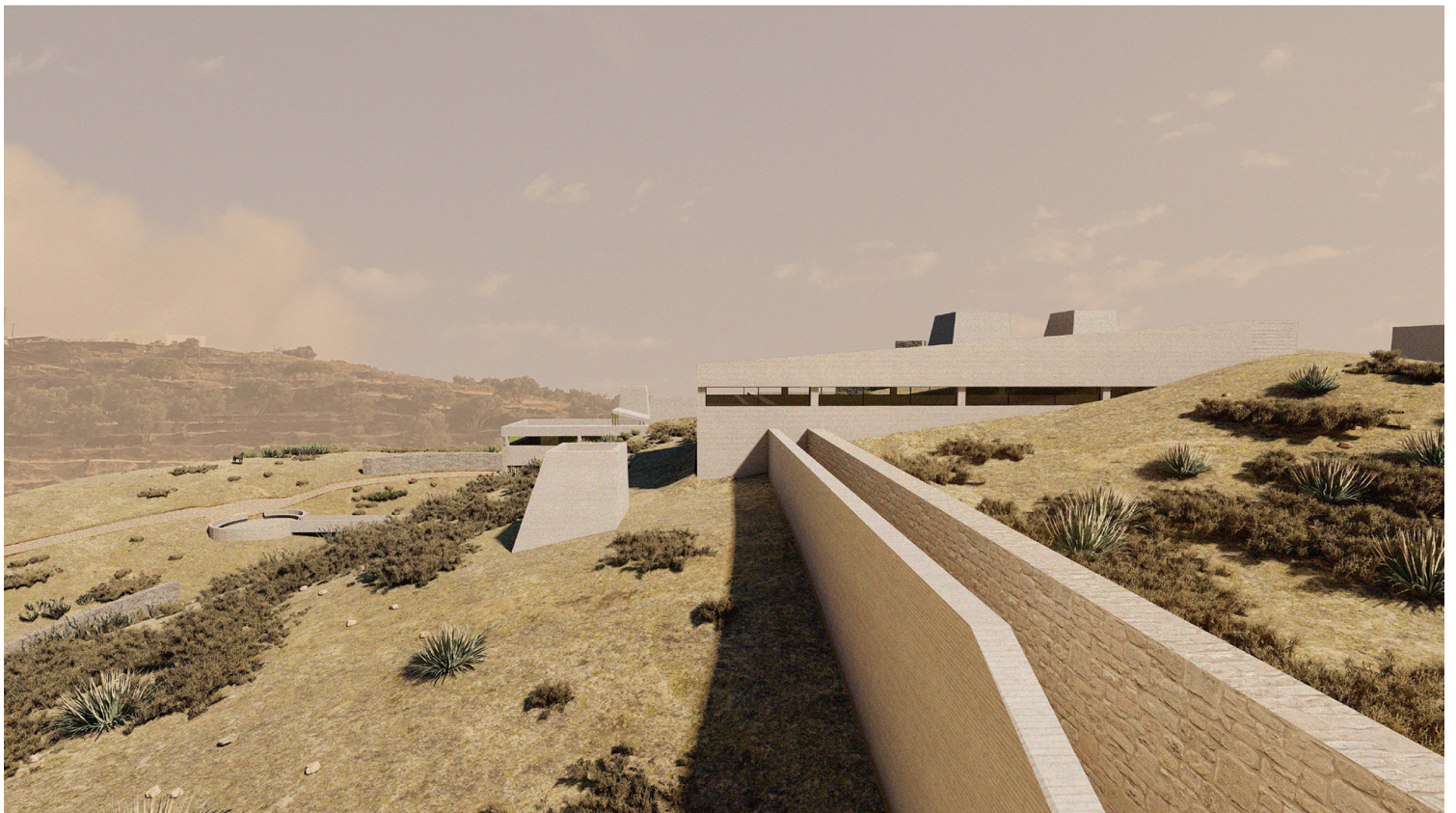
Η συγκεκριμένη παρέμβαση επιχειρεί τη δημιουργία μιας σύγχρονης αρχιτεκτονικής, η οποία παίρνει στοιχεία από το περιβάλλον της Σίφνου, καθώς και από τα παραδοσιακά αγγειοπλαστεία, χωρίς απαραίτητα να τα μιμείται εξολοκλήρου.



Η παρέμβαση προσεγγίζεται με δύο διακριτούς τρόπους: από τον οικισμό της Απολλωνίας και από τον οικισμό του Κάτω Πεταλιού μέσω του κεντρικού ασφαλτοστρωμένου δρόμου Απολλωνίας - Κάστρου, όπου είναι δυνατή και η στάθμευση αυτοκινήτων, καθώς και μέσω ολόκληρου του δικτύου των γύρω μονοπατιών που καταλήγουν στο σημείο παρέμβασης. Ένας πύργος, ένα υπαίθριο καθιστικό και ένα πέρασμα - σχισμή στο έδαφος, παραλαμβάνουν τις ροές κίνησης των γύρω μονοπατιών, δημιουργώντας 3 βασικές εισόδους για το σύνολο. Αυτές οι ροές κίνησης συναντιούνται σε μία κεντρική αυλή.



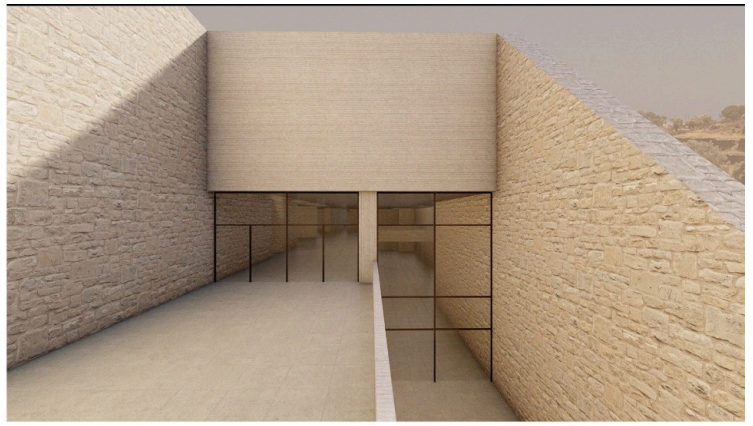
Ο πύργος σηματοδοτεί την έναρξη μιας αργής και σταθερής κατάβασης, η οποία οδηγεί σε όλα τα εσωτερικά επίπεδα, περνάει από την κεντρική αυλή και καταλήγει μέσω μιας γέφυρας στο υπαίθριο καθιστικό. Οι βασικές ροές των εσωτερικών κινήσεων έχουν γραμμικό χαρακτήρα, καθώς ακολουθούν τον ρυθμό που προσφέρει ο φέροντας οργανισμός καθ' όλο το μήκος του κτιρίου.



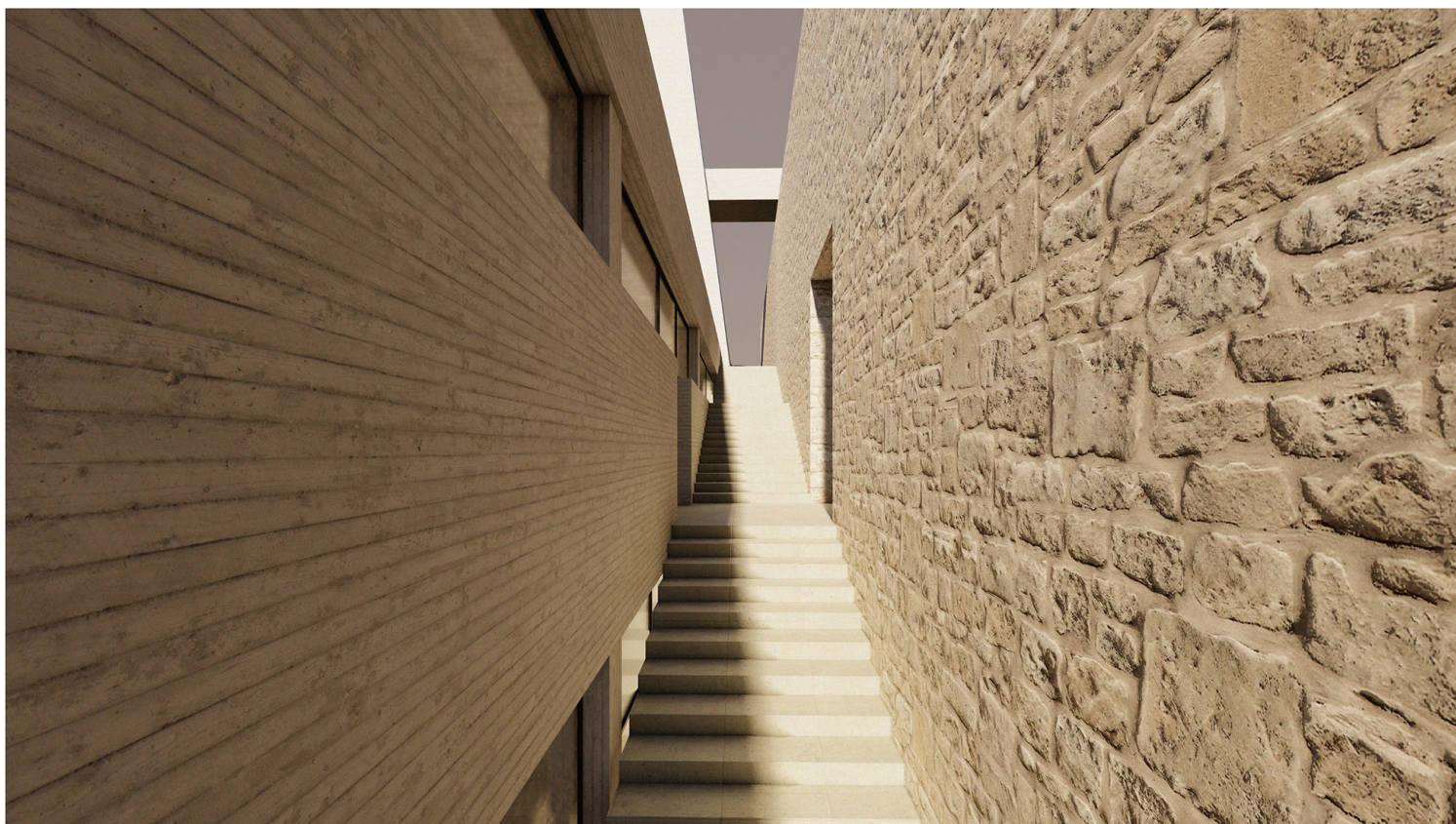


Το κτιριολογικό πρόγραμμα του νέου κέντρου αγγειοπλαστικής περιλαμβάνει, τόσο εργαστήρια κεραμικής, όπου πραγματοποιούνται πρακτικά μαθήματα, όσο και χώρους μόνιμων και περιοδικών εκθέσεων αγγειοπλαστικής. Οι δυο βασικές λειτουργίες των εργαστηρίων και της έκθεσης συμπληρώνονται από αίθουσες οπτικοακουστικών μέσων και θεωρητικών μαθημάτων, καθώς και από ένα μικρό αμφιθέατρο. Στο κτιριολογικό πρόγραμμα περιλαμβάνονται επίσης, ένα μικρό αναψυκτήριο, πωλητήριο, χώροι διοίκησης, ανοιχτοί και κλειστοί αποθηκευτικοί χώροι καθώς και WC. Στο εσωτερικό του συνόλου, οι λειτουργίες των εργαστηρίων, της έκθεσης και των ανοιχτών αποθηκευτικών χώρων των κεραμικών βρίσκονται σε μια συνεχή διαπλοκή, με σκοπό τη βιωματική περιήγηση του επισκέπτη στο σύνολο. Η περιήγηση αυτή κορυφώνεται στο ερείπιο του παλιού αγγειοπλαστείου, το οποίο μετατρέπεται σε ζωντανό έκθεμα για το κοινό.



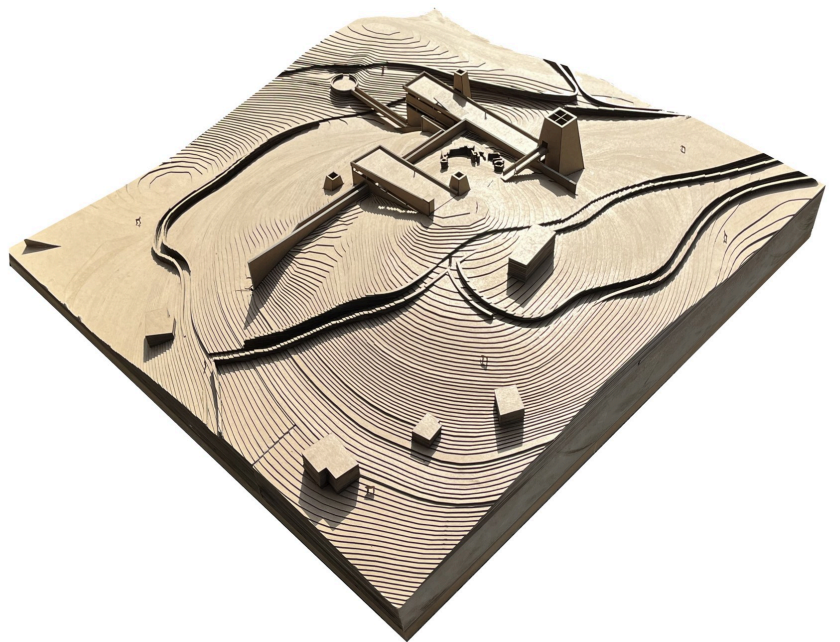


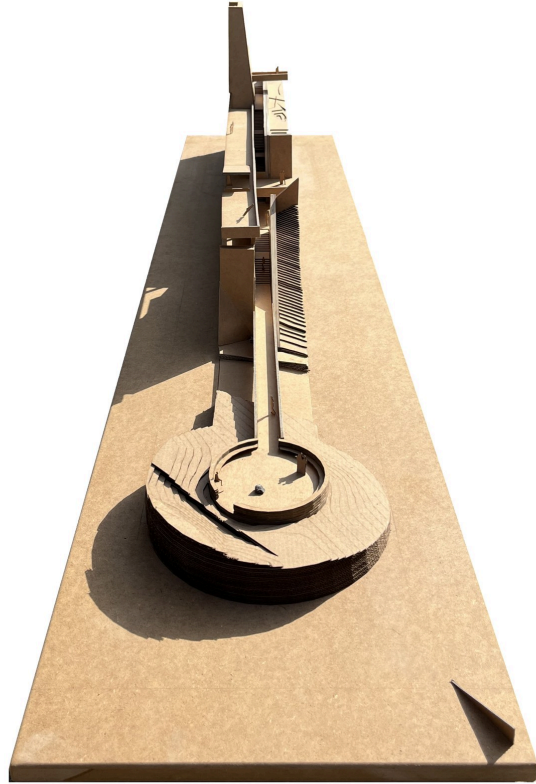
Η επιλογή των υλικών προέκυψε από την ανάγκη ένταξης της σύνθεσης στο σιφναϊκό τοπίο, με σύγχρονο τρόπο. Βασικό υλικό κατασκευής του φέροντα οργανισμού είναι το οπλισμένο σκυρόδεμα, που εμφανίζεται στον πύργο της εισόδου, σε τοίχους αντιστήριξης και σε κάποιες εσωτερικές επιφάνειες. Συγκεκριμένα για το σκυρόδεμα, η λιθώδης προέλευσή του, η απόχρωση, η τεκτονική φιλοσοφία σύνθεσης του φέροντος οργανισμού της κατασκευής, η χρήση ξυλοτύπου-σκαριού για την έγχυση του μπετόν αλλά και το αποτύπωμα των ξύλινων σανίδων στην τελική υφή των επιφανειών, προσδίδουν μια επιπλέον συσχέτιση με τις χειροπιαστές τεχνικές της κεραμικής. Στο κυρίως σώμα του κτιρίου, εσωτερικά και εξωτερικά, καθώς και στους τοίχους αντιστήριξης που προκύπτουν από τις βασικές χαράξεις, χρησιμοποιείται επένδυση πέτρας που εξάγεται κατά τη δημιουργία του σκάμματος, με σκοπό να τονιστεί αφενός η χθόνια σχέση της σύνθεσης με τον λόφο και αφετέρου η σύνδεση με την υλικότητα του ερειπίου. Τα πέτρινα τοιχία ορθώνονται σε συνεργασία με τον εσωτερικό σκελετό από σκυρόδεμα.



Ως πρακτική με μακρόχρονη παράδοση, η κεραμική είναι συνυφασμένη με την ταυτότητα της Σίφνου, ωστόσο, με την πάροδο των χρόνων, διαρκώς εκλείπει. Πρόθεση της παρούσας διπλωματικής είναι να διατηρηθεί αυτή ακριβώς η παράδοση ζωντανή, μέσω της δημιουργίας ενός κέντρου. Το κέντρο αυτό θα συγκεντρώσει όλους τους τεχνίτες του Συλλόγου Αγγειοπλαστών Σίφνου και, σε συνδυασμό με τις εκθέσεις που θα λαμβάνουν χώρα, θα συνεισφέρει στη διατήρηση της παράδοσης, μέσω της κατανόησης του παρελθόντος και της μετάγγισης της γνώσης και της εμπειρίας άμεσα και βιωματικά.







Μπορείτε να διαβάσετε ολόκληρη την εργασία, πατώντας [εδώ](#).

Born from hands: New Pottery Center of Sifnos

Theofilos Papageorgiou, Maria Boura

Diploma Thesis - September 2023

Supervisor: Sofia Tsiraki

NTUA - School of Architecture

The main topic of our work was based on the traditional pottery art of Sifnos. Our experiences and our substantial connection with the island, combined with the recent inclusion of the Sifnian ceramics in the list of Unesco's intangible cultural heritage, gave rise to the formulation of a scenario of a pottery center - school that will highlight this unique art with modern data. Today in Sifnos, 19 potteries are actively maintained, scattered throughout the island. The oldest shells, abandoned or not, are located in the middle of the island.

The project is located near the central settlement of the island, Apollonia, which is crossed by the central road axes and is easily accessible from all parts of the island. At the top of a hill stand the ruins of a traditional 20th century pottery, which were the inspiration for the design. The only elements of the ruin, which remain recognizable even today, are the stone kilns in which the ceramics were once fired.

By focusing on the data of the selected field of land, the need arises both for a sculptural treatment of the new building and the ground around it, and for the creation of an inseparable relationship between them. Given the use of the new center and the existence of the pottery ruin, a direct connection between them could not be overlooked.

The main idea of the composition is defined by the natural and anthropogenic data of the field and is translated as a gesture that comes to emphasize the chthonic relationship of the whole with the ruin. The

relationship of the building to the soil is vital to the composition, as is the relationship of the potter to the clay. The composition is developed on two perpendicular main slits in the ground, which act as new paths by receiving and connecting the existing walking routes. The engravings also function as strong boundaries - dry stones that surround and emphasize the imprint of the ruin on the ground.

Synthetic tools are the pit on the hill, the stone wall - "dry stone", the grid, the tower - entrance, the point volumes - kilns and the courtyards - planted roofs.

The volumes arise from the grid defined by the two basic slits and are scaled according to the relief of the hill, with the lowest of them being completely underground. The volumes are developed around the ruin and at a lower level, with the sole exception of the main tower - "kiln" that marks the entrance to the complex. At points, volumes emerge from the ground in the form of kilns that connect with the traditional pottery. The composition turns towards the central settlement of Apollonia.

These elements are combined in a system integrated with the ground, surrounding the ruin as a key member of the composition.

The movements were studied in a way as to intertwine the interior with the exterior and to find direct paths to the outdoors from all levels, as specific activities of a pottery school require direct contact with the outdoors. The planted roofs act as extensions of the countryside onto the composition. The elements in the form of kilns act as the characteristic elements of the pottery center, recalling the traditional kilns of potters. The main views of the are two: one looking outwards towards the settlement of Apollonia and one looking inwards towards the ruin, which in this way turns into an exhibit for the history of pottery.

This specific intervention attempts to create a modern architecture, which takes elements from the environment of Sifnos, as well as from the traditional potteries, without necessarily imitating them entirely.

The ceramic center is approached in two distinct ways: one from the settlement of Apollonia and one from the settlement of Kato Petalio through the central asphalted road Apollonia - Kastro, where it is also possible to park cars, as well as through the entire network of surrounding paths that lead to the point intervention. A tower, an outdoor seating area and a passage-slit in the ground receive the traffic flows of the surrounding paths, creating 3 main entrances to the complex. These traffic flows meet in a central courtyard.

The tower marks the beginning of a slow and steady descent, which leads to all the interior levels, passes through the central courtyard and ends via a bridge to the outdoor living area. The basic flows of internal movements have a linear character, as they follow the rhythm offered by the load-bearing body along the entire length of the building.

The program of the new pottery center includes both pottery workshops, where practical courses are held, as well as spaces for permanent and periodic pottery exhibitions. The two main functions of the workshops and the exhibition are complemented by audio-visual media rooms and theory rooms, as well as a small amphitheater. The building program also includes a small cafe, shop, administration areas, open and closed storage areas as well as WC. Inside the whole, the functions of the workshops, the exhibition and the open storage areas of the ceramics are in a continuous intertwining, with the aim of the visitor's experiential tour. This tour culminates in the ruins of the old pottery, which is transformed into a live exhibit for the public.

The choice of materials resulted from the need to integrate the composition into the Sifnian landscape, in a modern way. The main construction material of the load-bearing body is reinforced concrete, which appears in the entrance tower, retaining walls and some interior surfaces. Specifically for concrete, its stony origin, the shade, the tectonic philosophy of composition of the structure's supporting body, the use of a formwork for the injection of the concrete, but also the imprint of the wooden boards in the final texture of the surfaces, gives an additional correlation with the tangible techniques of ceramics. In the main body of the building, inside and out, as well as in the retaining walls, which result from the basic drawings, stone cladding is used that was extracted during the creation of the pit, with the aim of emphasizing on the one hand the chthonic relationship of the composition with the hill and on the other hand the connection with the materiality of the ruin. The stone walls are erected in cooperation with the internal concrete frame.

As a practice with a long tradition, pottery is intertwined with the identity of Sifnos, however, over the years, it is constantly disappearing. The intention of this thesis is to keep this very tradition alive, through the creation of a center. This center will bring together all the craftsmen of the Sifnos Potters Association and, in conjunction with the exhibitions that will take place, will contribute to the preservation of tradition, through the understanding of the past and the transfer of knowledge and experience directly and experientially.